

Växtfynd på fyra soptippar i Dalarna

Anders Svenson och Janne Edelsjö

Intresset för adventivväxter har ökat starkt i landet på senare år och från de flesta landskap publiceras nu artiklar om sådana växtfynd, främst från soptippar. Många nya bekantskaper kan göras av exotiska arter, ofta från andra kontinenter, och ibland ställs man inför utmanande bestämningsproblem. Soptippsfloristiken kan närmast jämföras med fågelskådarnas Ottenby, då det lockande i bägge fallen är spänningen inför att få se och lära sig känna igen sällsynta exotiska arter som man tidigare ej eller sällan sett. Även förvildade prydnadsväxter tilldrar sig ett ökat intresse, och en ständig ström av nya arter kompletterar vårt trädgårdssortiment.

Införselvägarna för de egentliga adventivväxterna är dock numera mycket begränsade. Förr kom många arter till Sverige med importerad spannmål till hamnar och kvarnar, andra infördes med ull, bomull eller med frön till oljeindustrin såsom sojabönor och linfrö. Längre tillbaka var ju även skeppsbarlasten en betydande införselväg. Nu importeras knappt någon ull eller bomull, och även importen av spannmål och oljefröer har minskat starkt, de små mängder spannmål som ändå importeras har dessutom frörensats avsevärt noggrannare än förr.

Istället har importen och användningen av fågelfrö ökat markant under senare tid. En del av växterna som kan dyka upp kring fågelbord är arter som utgör själva fågel-fodret, mest kända bland dessa är arter som solros, hampa, hirs och kanariegräs. I vissa fröblandningar inblandas även andra arter med fettrika frön såsom safflor och negerfrö liksom spannmål som våra vanliga sädesslag och majs. Burfågelfrö innehåller ofta även hirsarter av släktet *Setaria*. En stor mängd arter förekommer även i fågelfröblandningar i form av föroreningar, den nu vanligaste arten bland dessa är troligen malörtsambrosia. Exempel på andra arter som nu är relativt frekventa i tippmiljö och kan föras till denna grupp är lindmalva, grön- och svinamarant, sareptasenap, spikklubba och sandkämpar.

På tipparna uppträder även exotiska arter som har sitt ursprung i import som födoämnesväxter. Till de mer frekventa ur denna grupp hör paprika och kapkrusbär, gurkväxter som pumpa, melon och vattenmelon samt vinranka. Till samma grupp hör de mer ovanliga arterna tomatillo, fikon, citrusarter och dadelpalm. Den senare har hittats på ovanligt många tippar i Sörmland och Uppland under 2002, säkerligen på grund av den ovanligt varma sommaren.

Inspirerade av många exotiska adventivfynd på soptippar i Stockholmstrakten besökte vi soptippar eller andra avfallsanläggningar i fyra städer i Dalarna lördagen den 21 september 2002. Den ovanligt varma våren och sommaren hade uppenbarligen haft en gynnsam inverkan på soptippsfloran. Växter som är anpassade för betydligt sydligare breddgrader hade grott och utvecklats till blomning och frösättning i högre grad än tidigare.

Dalarnas tippflora har uppmärksamats förut. Almquist (1949) uppger t. ex. ett antal växtarter från soptippar i sin dalaflorea. På senare år rapporterade Ljung (1993) från besök på Borlänges soptipp. Enstaka växtfynd från soptippar finns också redo-

visade som floristiska notiser (Ljung 1994). Flera av dessa tippfynd omnämns även i en sammanställning över nya arter för Dalarna (Bratt 1995).

De fyra tippor som nu besöktes var avfallsanläggningarna Karlslund i Avesta, Hamre i Hedemora, Fågelmyra i Borlänge och Varggården i Falun. Lokaldata har sammanställts i Tabell 1.

Tabell 1 Lokaluppgifter

Avfallsanläggning	Kommun	Socken/Församling	RUBIN-koordinat
Karlslund	Avesta	Grytnäs	12G4e 3107
Hamre	Hedemora	Hedemora	12G7c 1110
Fågelmyra	Borlänge	Stora Tuna/Aspeboda	13F2g 2530
Varggården	Falun	Stora Kopparberg	13F4h 1626

Karlslunds avfallsanläggning bestod av deponier av jord, vägmateriel, byggavfall, hushållssopor och rötslam eller gallerrens från kommunens reningsverk. Gatsopsand deponerades på annat håll i staden. Hamre återvinningscentral i Hedemora dominerades av en risdeponi och ett större, artfattigare, jordövertäckt och igenväxt område, där deponeringen avslutats. Vid Fågelmyratippen i Borlänge var de områden rikast på adventivväxter som utgjordes av jord med inblandade hushållssopor eller rötslam, medan risavfallet ännu var för färskt för att några växter skulle kunna gro eller rota sig. De flesta arter växte i västra delen av området. Enligt kartor går sockengränsen mellan Stora Tuna och Aspeboda mitt i området i nordsydlig riktning. Sannolikt gjordes därför de flesta fynden i Stora Tuna socken. På Varggården i Falun fanns flertalet av ovannämnda deponimateriel, dock var stora delar av rötslamsdeponin mycket artfattig. Utanför stängslet nära infarten fanns deponier för avfallsjord och trädgårdsavfall vilket gav många roliga fynd. Arter med fågel-fröursprung fanns ganska utspridda inne på själva tippområdet.

Samtliga av oss noterade arter redovisas i tabell 2, arter som vi bedömt vara relativt allmänna i trakten ingår alltså ej. De mer intressanta fynden kommenteras nedan, där uppgifterna om arternas frekvens och uppträdande i Sverige bygger på våra erfarenheter från inventeringar av liknande miljöer i Uppland och Sörmland (Svenson m.fl. 2001). Kompletterande uppgifter om adventivarters spridningssätt har huvudsakligen hämtats ur Clement och Foster (1994), Hanson och Mason (1985) samt Ryves m. fl. (1996). Växterna är ordnade i alfabetisk följd efter de vetenskapliga namnen. Namnskicket följer Förteckning över svenska kärlväxter (Karlsson 1997), samt tre senare publicerade tillägg (Karlsson 2002 a-c).

Sällsyntare arter

Abutilon theophrasti, **lindmalva**. Arten tycks förekomma ganska ofta som förorening i fågelfrön och kan ibland även hittas invid fågelbord. Den verkar ha ökat markant i landet under de senaste tio åren. På Varggården hittades två ex i frukt, varav det ena var meterhögt.

Agastache rugosa, **koreansk anisisop**. En vitblommig form av denna annars oftast blåblommiga, ettåriga rabatt- eller doftväxt växte bland trädgårdsrisavfall på avfallsanläggningen Varggården i Falun. Arten är relativt ny i det svenska trädgårds-sortimentet, men under de senaste åren har även enstaka fynd gjorts i Sörmland och Uppland. Även andra arter i släktet har börjat odlas i landet men de har ännu inte med säkerhet hittats förvildade.

Amaranthus hybridus ssp. powellii, **grönamarant**. Grönamaranten verkar numera oftast spridas som förorening i fågelfrön. Liksom lindmalva förekommer den relativt frekvent i fågelfröblandningar och den tycks ha ökat kraftigt i landet de senaste tio

åren. Näst efter svinamarant är denna den idag vanligaste amaranten i landet. Arterna kan habituellt vara ganska lika men grönamaranten är betydligt mindre hårig på stjälken, samt har spetsiga hylleblad. Svinamarantens hylleblad är trubbiga med en liten avsatt spets. Båda dessa arter hittades på anläggningarna vid Fågelmyra och Varggården, svinamarant dessutom vid Hamre.

Ambrosia artemisiifolia, **malörtsambrosia**. Arten är numera den mest frekventa av de främmande arter som förekommer som förening i fågelfrön. Den hittas ofta invid fågelbord, speciellt där talgbollar suttit. I städer följer dess frön ofta med den hopsamlade sopsanden för att senare hittas på sopsandhögarna. Malörtsambrosia hittades på samtliga fyra tippar. En kort sammanställning av tidigare fynd i Dalarna redovisas av Bratt (1995).

Anagallis arvensis f. azurea, **rödmire (blåblommig form)**. Ca 15 plantor av den ovanligare blåblommiga formen av rödmire växte inom ett begränsat område på Fågelmyratippen. Förutom i södra Sverige och på Västkusten, där arten förekommer rätt allmänt på skräpmark samt som åkerogräs, hittas arten sällan i tippmiljöer. I Sörmland och Uppland är den mycket sällsynt och vi har hittills inte sett några tecken på att den kommer in med fågelfrön. Troligen är den mer frekvent som förorening i trädgårdsfröer. Enligt Almquist (1949) gjordes förr enstaka tillfälliga fynd av arten i Dalarna, främst i trädgårdar, och även den blåblommiga formen är noterad vid ett tillfälle.

Artemisia abrotanum, **åbrodd**. Ett kvadratmeterstort bestånd med flera ännu ej blommande stänglar växte på anläggningen i Fågelmyra. Åbrodd odlas i trädgårdar men är ganska sällsynt som tippväxt, den saknades t.ex. på de 45 tippar i östra Mellansverige som besöktes under 1990-talet (Svenson m.fl. 2001).

Brassica juncea, **sareptasenap**. Enstaka exemplar av sareptasenap hittades på Fågelmyratippen i Borlänge. Den förekommer numera som förorening i fågelfrön och har sannolikt ökat under den senaste tioårsperioden. Arten kan lätt förväxlas med åkersenap eller raps.

Callistephus chinensis, **sommaraster**. Två små exemplar av denna ettåriga trädgårdsväxt växte på en jordtäckt yta invid deponin för trädgårdsris på Hamre återvinningscentral.

Carthamus tinctorius, **safflor**. Safflor är i blomningstid uppseendeväckande genom sina kraftigt gulrorangefärgade blommor. Arten användes förr som färgväxt. På grund av sina fettrika frön tillhör den de arter som medvetet blandas i fågelfröblandningar. Den hittas numera ganska ofta på soptippar ihop med andra fågelfröarter. Enstaka exemplar av arten hittades på Fågelmyra respektive Varggården. Första fyndet för Dalarna publicerades av Ljung (1993), ytterligare ett fynd redovisas av Bratt (1995).

Chenopodium foliosum, **bärmålla**. Flera unga plantor i knoppstadium växte på högar av trädgårdsavfall, med inslag av fågelfröarter, på Faluns soptipp Varggården. Denna gammaldags trädgårdsväxt, som uppenbarligen tidigare odlats i landskapet (Almquist 1949), tycks kunna överleva länge i fröbank. Såvitt vi vet är den ej känd som introducerad med fågelfrö.

Clematis tangutica, **gullklematis**. Arten är en av de få gulblommiga klematis-arter som i Norden odlas till prydnad. Endast ett fåtal fynd som förvildad föreligger från landet. På Fågelmyra hittades ett blommande exemplar på sopblandad jord.

Cuscuta campestris, **amerikansk grovsnärja**. Denna snärja är skild från flertalet andra snärjearter på sina klotformiga märken i toppen på de två pistillerna, en egenskap den delar med den snarlika grovsnärjan, *C. scandens*. Den amerikanska grovsnärjan har i Sverige tidigare mest hittats i handelsträdgårdar, introducerad som förorening i diverse trädgårdsfröer. På senare år har den även hittats på några sop-tippar i syd- och mellansverige, där den vuxit på deponerat rötslam, vilket tyder på införsel med burfågelfrön. Vi fann arten på Karlslund, utbredd över ca 1 kvadratmeter, klängande på tomatplantor som grott ur rötslam.

Datura innoxia, **mexikansk spikklubba**. Fig. 1. Arten odlas som ettårig rabatt- eller krukväxt utomhus, men flera moderna fynd i landet har gjorts på rötslam vilket tyder på även denna art kommit hit som förorening i burfågelfrön. Ett litet blommande exemplar påträffades i högar av deponerat rötslam på Karlslund, tillsammans med bl a violspikklubba, japansk hönshirs och andra fågelfröarter.

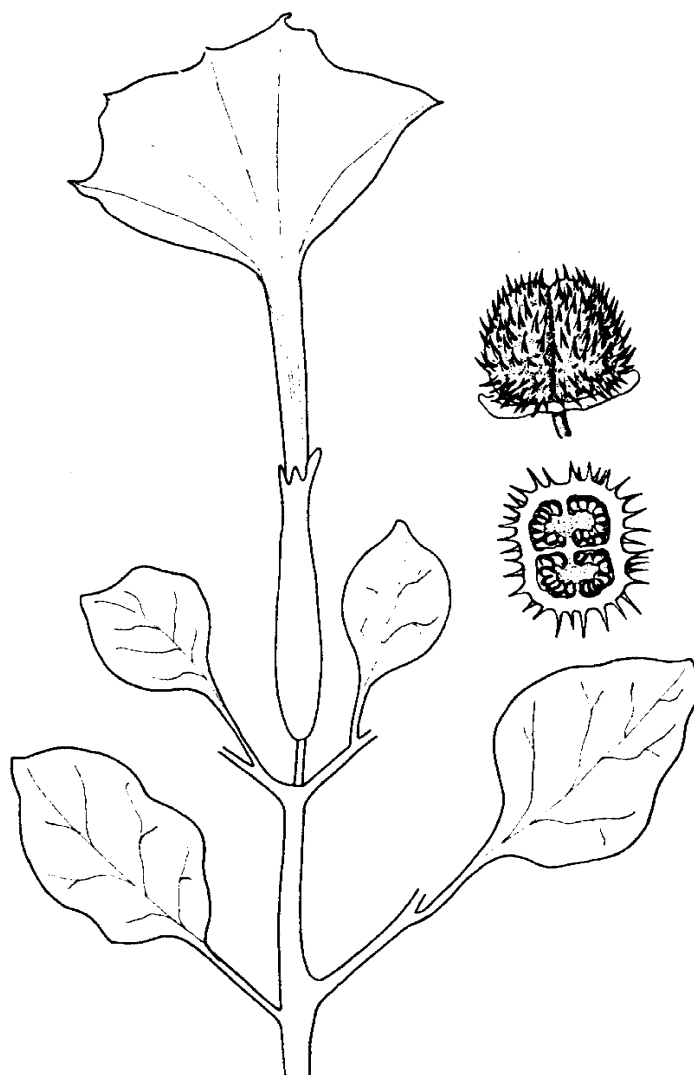

Fig. 1 Mexikansk spikklubba, *Datura innoxia* (Ur Avery m.fl. 1959).

Datura stramonium var. *tatula*, **violspikklubba**. Några få exemplar av violspikklubba förekom på rötslam på Karlslund. Artens vitblommiga form (var. *Stramonium*), rapporterades för första gången funnen i Dalarna 1990, uppenbarligen inkommen med fågelfrön vid en vinterutfodring i en trädgård (Ljung 1991). Den vitblommiga formen fann vi två exemplar av på Varggården, den påträffas numera allt oftare vid fågelbord, medan violspikklubban är mera sällsynt och eventuellt oftare knuten till burfågelfrön.

Echinochloa esculenta (= *E. utilis*), **japansk hönshirs**. Fig. 2. Fem tuvor med flera blommande strån hittades på rötslam vid Karlslund. Arten är relativt nyligen uppmärksam i landet, men vid herbariegenomgångar har även enstaka äldre fynd påträffats. Under de senaste fem åren tycks arten ha ökat starkt i syd- och mellersta Sverige. Nästan uteslutande hittas den på soptippar eller rötslamsdeponier. I England anses den vara medvetet inblandad i fågelfrön (Hanson & Mason 1985). En snarlik art som också börjat dyka upp är blek hönshirs (*E. frumentacea*), den är dock sällsyntare och skiljer sig från japansk hönshirs bl.a. genom blekt gulgröna ax istället för brunröda.

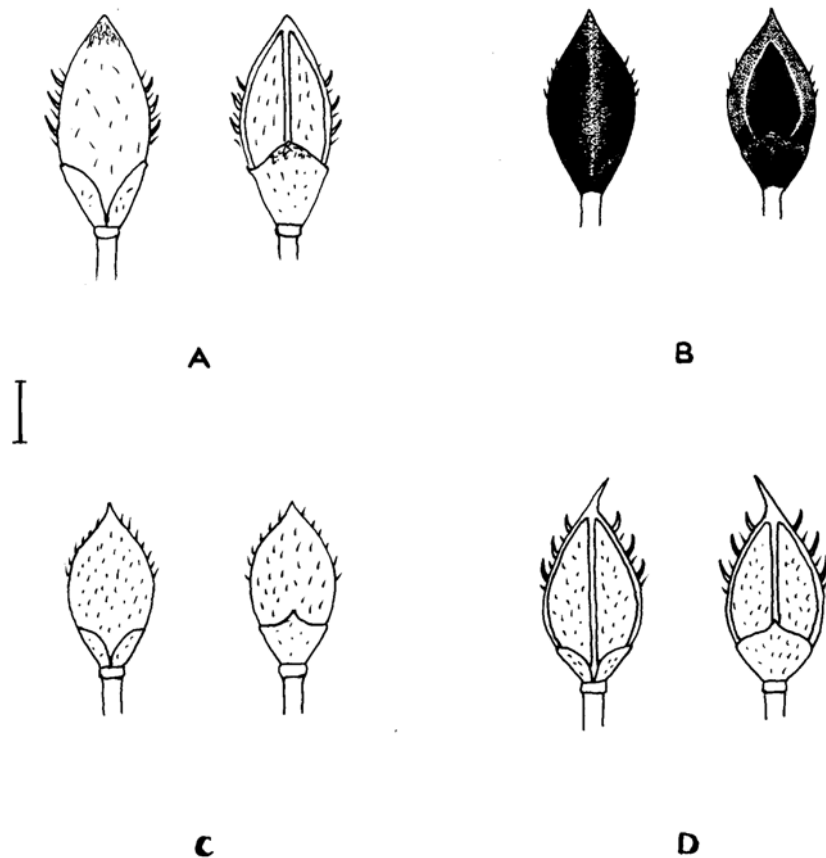

Fig. 2 Småax av fyra arter av hönshirssläktet *Echinochloa*. A blek hönshirs, *E. frumentacea*, B japansk hönshirs, *E. esculenta*, C kycklinghirs, *E. colona* och D hönshirs, *E. crus-galli*. Skallstreck 1 mm. (Teckning: Bengt Nicolson).

Fagopyrum esculentum, **bovete**. Ytterligare en art som avsiktligt inblandas i vissa fågelfröblandningar. Numera hittas den ganska ofta på soptippar och sopsandhögar samt kring fågelbord. Förr odlades arten som spannmål även i Sverige. Ett exemplar hittades på Fågelmyra-anläggningen.

Glebionis coronaria, **kranskrage**. Kranskrage odlas som ettårig prydnadsväxt och hittades med några få exemplar bland trädgårdsutkast på Karlslund.

Glebionis segetum, **gullkrage**. Ett exemplar av denna ettåriga växt hittades på en plan för trädgårdsavfall vid Hamre. Arten som är ett besvärligt ogräs i södra Sverige odlas även som prydnadsväxt, vilket sannolikt är ursprunget till denna förekomst. Gullkragen har dock tidigare förekommit i Hedemora, då växte den bland annat i potatisland och trädgårdssängar (Almquist 1949).

Guizotia abyssinica, **negerfrö**. Fig. 3. Denna gulblommiga släkting till solrosorna dyker numera relativt ofta upp på tippar tillsammans med andra typiska fågelfröarter. Anledningen till detta är att dess fetrika frön används i fågelfröblandningar. Två småplantor av negerfrö förekom på Varggården.

Fig. 3 Negerfrö, *Guizotia abyssinica* (Ur Lid 1974)

Gypsophila muralis, **grusnejlika**. Som bofast förekommer grusnejliken i Sverige huvudsakligen i Blekinge, men spridda förekomster har funnits åtminstone upp till Mälardalen. Den har dock minskat starkt i modern tid. Under 1990-talet blev den plötsligt populär som prydnadsväxt, speciellt i de stora kommunala utomhuskrukor som ofta finns kring tätorternas infartsvägar. Ganska ofta har den setts fröspridd kring dessa krukor. Att den samtidigt började dyka upp på soptippar kan säkerligen förklaras av denna odling. På Varggården fann vi fem exemplar av arten på en plats för trädgårdsavfall.

Impatiens balsamina, **balsamin**. Arten är en ettårig utplanteringsväxt som sällan påträffas förvildad på tippar. Ett exemplar av balsamin hade rotat sig i sopblandad jord på Karlslund, i ett område med flera andra växter av trädgårdsursprung.

Leonurus cardiaca ssp. villosus, **ullig hjärtstilla**. De två formerna av hjärtstilla skiljs lättast på stjälkens hårlighet, där ullig hjärtstilla har längre hår som är jämt placerade runtom, medan vanlig hjärtstilla har korta hår placerade i hörnen av stjälkens tvärsnitt. Den senare formen har tidigare använts som medicinalväxt medan ullig hjärtstilla är en jämförelsevis sentida adventivväxt. Ca 6 småplantor växte i jordhögar på Varggården. I Falun har arten tidigare noterats vid reningsverket (Almquist 1949), underartstillhörigheten här är dock oklar.

Malus x purpurea, **purpurapel**. Ett årsskott av detta prydnadsträd med purpurfärgade blad insamlades från en utplanad yta med trädgårdsutkast på Karlslund. Apeln har även påträffats i tippmiljö längre söderut i landet under de senaste åren.

Mauranthemum paludosum, **pysslingkrage**. Pysslingkrage säljs som utplanteringsväxt i trädgårdshandeln. Några plantor hittades på Varggården på en deponi av trädgårdsavfall. Det är troligt att den kommit till tippen med plantavfall.

Mentha longifolia x suaveolens, **äppelmynta**. Äppelmynta odlas som prydnads- och doftväxt. Enstaka exemplar av arten fann vi i en slänt av jordtäckta hushållssopor inne på Fågelmyra-anläggningen. Från att tidigare ha varit en sällsynt växt på tippar har äppelmyntan under 2002 påträffats på flera ställen i mellansverige.

Nepeta racemosa, **bergnepeta**. Två exemplar av denna rabattväxt påträffades på Faluns soptipp Varggården, troligen inkommen via trädgårdsutkast. Arten skiljer sig från den snarlika kantnepetan (*N. x faassenii*) genom kortare stjälk och större blad med tydligt hjärtlik bas. Kantnepetan är dessutom mer gråluden än bergnepeta. Båda odlas som prydnadsväxter och påträffas ofta som utkast på soptippar.

Phoenix dactylifera, **dadelpalm**. Två fröplantor av dadelpalm upptäcktes på Varggården, sannolikt inkomna med hushållsavfall. Arten har under år 2002 hittats på fler tippar i Stockholmstrakten än under något av de föregående 10 åren. Groningen av dadelnärvar har uppenbarligen gynnats av den varma sommaren.

Physalis philadelphica, **tomatillo**. Tomatillo hade ett bra år på Karlslundstippen, minst 25 exemplar blommade och satte frukt bland tomaterna i några högar av deponerat rötslam. Det är inte helt klart hur den kommer ut i tippmiljön, men sannolikt äts den i någon form och frön följer med avloppsvatten till reningsverken. Främst är den känd som en viktig ingrediens i det mexikanska kökets salsasåser.

Arten började uppträda på Stockholmsområdets soptippar först i slutet av 1990-talet. Tomatillofrön finns numera att köpa i fröhandeln. Arten är relativt storblommig och har 5 diffusa brunaktiga fläckar i det inre av den brett trattformade kronan till skillnad från den nu mycket vanligare släktingen kapkrusbär (*P. peruviana*), som har kontrasterande mörkvioletta fläckar, den senare är även hårigare. Mörkvioletta fläckar men avsevärt mindre blommor har en tredje adventiv *Physalis*-art, gyllenbär (*P. grisea*), som hittats på tippar i syd- och mellansverige (Svenson 2002). Gyllenbär är sällsyntare än de båda andra arterna.

Populus simonii, **kinesisk poppel**. Arten har hittats som förvildad på ett fåtal platser i landet och är sannolikt också sällsynt i odling. Årsskott av kinesisk poppel påträffades på Varggården i en hög av jord och sopsand. Eftersom endast hanexemplar är kända från odling i Norden bör spridningen ha varit vegetativ.

Portulaca oleracea ssp. sativa, **trädgårdsportlak**. Ett individ växte på rötslam på Karlslund bland fågelfröväxter som är typiska för sådant underlag, den hade troligen sitt ursprung i fågelfrön. Arten är relativt sällsynt och av de få moderna fynd av trädgårdsportlak som vi känner till har de flesta gjorts på rötslam.

Rosa foetida, **turkisk gulros**. En anseelig buske av denna ros växte vid basen av en jordslänt på Karlslundstippen. Den hade uppenbarligen funnits där minst två växtsäsonger. Rosen är sällsynt som förvildad och har t.ex. inte påträffats på någon av de fyrtiotalet tippar som besökts i östra mellansverige sedan 1990 (Svenson m.fl. 2001). Första uppgift som förvildad i landet är från Falkenberg i Halland, uppgiven i Ahlfvengrens: Hallands växter enligt Hylander (1970). Malmgren (1986) anger också ett fynd från 1871 på Omberg i Östergötland. Andra uppgifter om fynd av kvarstående buskar som sannolikt är planterade på platsen finns från Uppland (Almquist 1929) och Nidingen i Halland 1992 (Georgson m.fl. 1997). Dalafyndet är såvitt känt landskapets första. Belägg har granskats och bestämts av Thomas Karlsson och Örjan Nilsson och förvaras på Naturhistoriska riksmuseet.

Setaria pumila, **grå kavelhirs**. Ett litet exemplar av denna fågelfröinkomling insamlades från Karlslund, där den växte bland andra typiska fågelfröarter på rötslam. Arten hittas relativt ofta på tippar och ibland även kring fågelbord. Den är typisk med sina orangetonade borst i småaxen samt det tvärryngiga kornet.

Xanthium strumarium, **gullfrö**. Ett stort exemplar med blommor och frukt hittades på Fågelmyra. Arten sprids numera huvudsakligen med fågelfrön och kan ibland även hittas vid fågelbord. Den tycks ha ökat starkt i frekvens de senaste fem åren. Gullfrö har förr delats upp i ett antal underarter. På senare tid har dessa, åtminstone i Europa, slagits samman till endast två underarter. Dessas avgränsning sinsemellan är dock fortfarande under diskussion.

Tabell 2. Sammanställning av noterade fynd på fyra soptippar i Dalarna, 21/9 2002. S anger att författarna insamlat belägg som har lämnats eller kommer att lämnas till Naturhistoriska riksmuséet, Stockholm.

	Avesta	Hedemora	Borlänge	Falun
<i>Abutilon theophrasti</i> , lindmalva				S
<i>Acer tataricum</i> ssp. Ginnala, ginnalalönn			X	
<i>Aesculus hippocastanum</i> , hästkastanj	X		X	
<i>Agastache rugosa</i> , koreansk anisisop				S
<i>Amaranthus hybridus</i> ssp. <i>powellii</i> , grönamarant			S	S
<i>Amaranthus retroflexus</i> , svinamarant		S	X	X
<i>Ambrosia artemisiifolia</i> , malörtsambrosia	X	X	X	X
<i>Anagallis arvensis</i> f. <i>azurea</i> , rödmire (blåblommig form)			S	
<i>Anethum graveolens</i> , dill	X	X	X	
<i>Aquilegia vulgaris</i> , akleja			X	X
<i>Armoracia rusticana</i> , pepparrot	X	X		X
<i>Artemisia abrotanum</i> , åbrodd			S	
<i>Asparagus officinalis</i> , sparris		S		
<i>Aster x salignus</i> , videaster			S	X
<i>Avena sativa</i> , havre	X		X	X
<i>Bergenia cordifolia</i> , hjätbergenia			X	
<i>Borago officinalis</i> , gurkört				X
<i>Brassica juncea</i> , sareptasenap			S	
<i>Brassica napus</i> ssp. <i>napus</i> , raps			X	X
<i>Brassica rapa</i> ssp. <i>oleifera</i> , rybs	X			
<i>Calendula officinalis</i> , ringblomma		X	X	
<i>Callistephus chinensis</i> , sommaraster		S		
<i>Cannabis sativa</i> , hampa	X			X
<i>Capsicum annuum</i> , paprika	S		X	X
<i>Caragana arborescens</i> , häckkaragan				X
<i>Carthamus tinctorius</i> , safflor			X	X
<i>Centaurea montana</i> , bergklint		X		X
<i>Cerastium glomeratum</i> , knipparv			S	
<i>Chenopodium foliosum</i> , bärmålla				S
<i>Chenopodium hybridum</i> , lönnmålla			X	
<i>Chenopodium rubrum</i> , rödmålla	X		X	X
<i>Citrullus lanatus</i> , vattenmelon	X		X	X
<i>Citrus sinensis</i> , apelsin	S			
<i>Clematis tangutica</i> , gullklematis			S	
<i>Convolvulus arvensis</i> , åkervinda			X	
<i>Cornus alba</i> ssp. <i>stolonifera</i> , videokornell			X	
<i>Cosmos bipinnatus</i> , rosenskära			X	
<i>Cucumis melo</i> , melon	X	X	X	X

Cucurbita pepo, pumpa	X			
Cuscuta campestris, amerikansk grovsnärja	S			
Datura innoxia, mexikansk spikklubba	S			
Datura stramonium var. stramonium, vit spikklubba				X
Datura stramonium var. tatula, violett spikklubba	S			
Digitalis purpurea, fingerborgsblomma				X
Echinochloa crus-galli, hönshirs	X	X	X	X
Echinochloa esculenta, japansk hönshirs	S			
Euphorbia peplus, rävtörel			X	
Fagopyrum esculentum, bovete			X	
Fallopia japonica, parkslide			X	
Glebionis coronaria, kranskrage	S			
Glebionis segetum, gullkrage		S		
Guizotia abyssinica, negerfrö				S
Gypsophila muralis, grusnejlika				S
Helianthus annuus, solros	X	X	X	X
Hordeum vulgare var. distichon, tvåradigt korn	X			X
Humulus lupulus, humle		X		X
Hylotelephium spectabile x telephium ssp. maximum, höstkärleksört			X	
Iberis umbellata, roseniberis				X
Impatiens balsamina, balsamin	S			
Impatiens glandulifera, jättebalsamin		X		X
Lactuca serriola, taggsallat	X			
Leonurus cardiaca ssp. villosus, ullig hjärtstilla				S
Leucanthemum x superbum, jätteprästkra	X	X	X	X
Levistichum officinale, libbsticka				X
Linum usitatissimum, lin	X		X	
Lobelia erinus, kaplobelia		X		X
Lonicera periclymenum, vildkaprifol			X	
Lupinus polyphyllus, blomsterlupin	X	X	X	X
Lysimachia punctata, praktlysing	X	X	X	
Malus x purpurea, purpurapel	S			
Malva alcea, rosenmalva		X		
Malva moschata, myskmalva		X	X	X
Mauranthemum paludosum, pysslingkrage				S
Medicago sativa ssp. Sativa, blåusern			X	
Mentha longifolia x suaveolens, äppelmynta			S	
Nepeta racemosa, bergnepeta				X
Nicandra physalodes, ballongblomma	X		X	X
Origanum vulgare, kungsmynta (oregano)		X	X	
Oxalis fontana var. rufa, klöveroxalis (röd form)				X

<i>Panicum miliaceum</i> , hirs	X		X	X
<i>Papaver dubium</i> ssp. <i>dubium</i> , rågvallmo				X
<i>Papaver somniferum</i> , opievallmo				X
<i>Parthenocissus inserta</i> , vildvin	S		S	S
<i>Phalaris canariensis</i> , kanariegräs			X	X
<i>Phaseolus vulgaris</i> , böna	S			
<i>Phedimus hybridus</i> , sibiriskt fetblad			S	
<i>Phedimus spurius</i> , kaukasiskt fetblad		X	X	
<i>Phoenix dactylifera</i> , dadelpalm				S
<i>Physalis peruviana</i> , kapkrusbär	X		X	X
<i>Physalis philadelphica</i> , tomatillo	S			
<i>Pilosella aurantiaca</i> , rödfibbla				X
<i>Plantago arenaria</i> , sandkämpar			X	
<i>Polemonium caeruleum</i> , blågull				X
<i>Populus simonii</i> , kinesisk poppel				S
<i>Portulaca oleracea</i> ssp. <i>sativa</i> , trädgårdspörtlak	S			
<i>Puccinellia distans</i> , grått saltgräs	X	X		X
<i>Raphanus raphanistrum</i> , åkerrättika	X	X	S	
<i>Raphanus sativus</i> var. <i>sativus</i> , rädisa	S			
<i>Rheum rhabarbarum</i> , rabarber			X	
<i>Ribes aureum</i> , gullrips		S	X	
<i>Rosa foetida</i> , turkisk gulros	S			
<i>Rosa glauca</i> , daggros			X	
<i>Rosa multiflora</i> , japansk klätterros			X	
<i>Rosa rubiginosa</i> , äppelros	S			
<i>Rosa rugosa</i> , vresros	X		X	
<i>Rosa virginiana</i> , glansros				X
<i>Rosa x kamtschatica</i> , kamtjatkaros			X	
<i>Rubus odoratus</i> , rosenhallon			S	
<i>Salix viminalis</i> , korgvide		X	X	
<i>Saponaria officinalis</i> , såpnejlika	X	X	X	
<i>Setaria italica</i> , kolvhirs	S		X	X
<i>Setaria pumila</i> , grå kavelhirs	S			
<i>Sinapis alba</i> , vitsenap				X
<i>Solanum lycopersicon</i> , tomat	X		X	X
<i>Solanum nigrum</i> ssp. <i>nigrum</i> , nattskatta				X
<i>Solanum tuberosum</i> , potatis		X	X	
<i>Solidago canadensis</i> , kanadensiskt gullris	X	X	X	X
<i>Solidago gigantea</i> ssp. <i>serotina</i> , höstgullris	X			
<i>Sorbaria sorbifolia</i> , rönnspirea			S	
<i>Spiraea japonica</i> , rosenspirea			X	
<i>Spiraea x billardii</i> , klasespirea			X	X

Spiraea x cinerea, hybridspirea			S	
Symphoricarpos albus var. laevigatus, snöbär	X	X	X	
Syringa vulgaris, syren		X	X	
Tagetes erecta, stort sammetsblomster			S	
Tanacetum parthenium, mattram		X		
Triticum aestivum, vete	X			X
Tropaeolum majus, indiankrasse	X		X	X
Viola x wittrockiana, pensé		X		
Xanthium strumarium, gullfrö			S	
Zea mays, majs	X		X	X

Soptippar är avgjort nutidens viktigaste miljö för adventivväxter i Sverige, men i den närmaste framtiden kommer förutsättningarna för tippfloran att förändras. På grund av ändrad lagstiftning kommer inte organiskt avfall längre att deponeras på tippar. Detta avfall kommer istället i större utsträckning att hamna i komposteringsanläggningar, där växterna endast kan uppträda under en kortare tid. Men inflödet av adventivväxter i form av fågelfröblandningar och dess föroreningar kommer säkerligen att bestå. Förutom kring fågelborden sprids dessa arter till stor del med gatsopsand, vilket även i fortsättningen troligen hamnar på tippar eller andra upplagsplatser. Burfågelfrö kommer väl även framöver att spolans ner på toaletter för att senare gro på rötslamsdeponierna. Så trots allt finns det nog en framtid för tippfloristiken, även om antalet tippar och deponimassornas diversitet minskar. Frågan är om stanken minskar?

Litteratur

Almquist, E. 1929: Upplands vegetation och flora. *Acta Phytogeogr. Suec.* 1.

Almquist, E. 1949: *Dalarnes flora*. AB Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

Avery, A. G., Satina, S. & Rietsema, J. 1959: *Blakeslee: The genus Datura*. The Ronald Press Company, New York.

Bratt, L. 1995: Nyheter i Dalarnas Flora. *Trollius* 17: 15-28.

Clement, E. J. & Foster, M. C. 1994: *Alien plants of the British Isles*. Botanical Soc. British Isles, Torquay.

Georgson m.fl. 1997: *Hallands flora*. Svensk Bot. Tidskr., Lund.

Hanson, C. G. J. & Mason, J. L. 1985: *Bird seed aliens in Britain*. *Watsonia* 15: 237-252.

Hylander, N. 1970: Prima loca plantarum vascularium Sueciae. Plantae subspontaneae vel in tempore recentiore adventitiae. Första litteraturuppgift för Sveriges vildväxande kärlväxter jämte uppgifter om första svenska fynd. Förvildade eller i senare tid inkomna växter. *Svensk Bot. Tidskr.* 64: Supplement (utkommet 1971).

Karlsson, T. 1997: Förteckning över svenska kärlväxter. *Svensk Bot. Tidskr.* 91: 241-560. Finns även på internet <http://linnaeus.nrm.se/flora/chk>

Karlsson, T. 2002: Nyheter i den svenska kärlväxtfloran I. Ormbunksväxter – jordroksväxter. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 75-93.

Karlsson, T. 2002: Nyheter i den svenska kärlväxtfloran II. Korsblommiga – flockblommiga. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 186-206.

- Karlsson, T. 2002: Nyheter i den svenska kärnväxtfloran I. Ormbunkeväxter – jordröksväxter. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 75-93.
- Karlsson, T. 2002: Nyheter i den svenska kärnväxtfloran II. Korsblommiga – flockblommiga. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 186-206.
- Karlsson, T. 2002: Nyheter i den svenska kärnväxtfloran III. Fjällgröneväxter – korgblommiga. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 234-255.
- Lid, J. 1974: *Norsk og svensk flora*. 2:a uppl. Det norske samlaget, Oslo.
- Ljung, T. 1991: Spikklubba, *Datura stramonium*, ny för Dalarna. *Trollius* 12: 15-16.
- Ljung, T. 1993: Fågelmiratippen – ett botaniskt vallfartsmål. *Trollius* 14: 11-14.
- Ljung, T. 1994: Tre somrars växtfynd 1992-94. *Trollius* 16: 7-12.
- Malmgren, U. 1986: Släktet Rosa i Sverige. *Svensk Bot. Tidskr.* 80: 209-227.
- Ryves, T. B., Clement, E. J. & Foster, M. C. 1996: *Alien grasses of the British Isles*. Botanical Society of the British Isles, London.
- Svenson, A. 2002: *Physalis grisea* - rätt namn på gyllenbär. *Svensk Bot. Tidskr.* 96: 223-225.
- Svenson, A., Edelsjö, J., Ekman, J., Gudmundsson, H., Odelvik, G. 2001: Floran på tippar i Uppland och Södermanland 1990-1999. *Daphne*, 12(2): 2-157 (utgavs 2002).
-